

Sancti Hieronymi Stridoniensis Operum, Tomi ...

Continens Commentaria In Matthaevm, Et Epistolas Pavli Ad Galatas, Ad Ephesios, ad Titum & Philemonem, & librum Didymi de spiritu sancto a Hieronymo versum ... Ad Fidem Vetvstissimorum Exemplarivm, Dvcentis Circiter Svblatis Erroribvs Emendata

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1616

Evangelivm Secvdvm Ioannem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75102)

EVANGELIVM SECVNDVM
I O A N N E M.
CAPVT I.

a 1
III

IN principio erat Verbum: & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factū est nihil. Quod factū est in ipso vita erat, & vita erat lux hominū, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non cōprehenderunt.

b 2
III

Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioānes. Hic venit in testimoniū, vt testimoniū perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed vt testimoniū perhiberet de lumine.

c 3
III

Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientē in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum nō cognouit.

d 4
X

In propria venit, & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.

e 5
III

Et verbum caro factū est, & habitauit in nobis, (Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre) plenum gratiæ & veritatis.

f 6
I

Ioannes testimoniū perhibet de ipso, & clamat dicens: Hic erat quem dixi: qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat.

g 7
X

Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia: quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est.

h 8
III

Deum nemo vidit vnquam. Vnigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit.

i 9
X

Et hoc est testimoniū Ioannis, quando miserūt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad eum, vt interrogarent eum: Tu quis es? Et confessus est, & nō negauit. Et confessus est: quia non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum: Quid ergo? Hæliæ es tu? Et dicit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es, vt responsum demus his qui miserūt nos: Quid dicis de te ipso?

k 10
I

Ait: Ego vox clamantis in deserto: dirigite viā domini, sicut dixit Esaias propheta.

l 11
X

Et qui missi fuerāt, erant ex Pharisæis. Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?

m 12
I

Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus vt soluā eius corrigiam calciamenti.

n 13
X

Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanē, vbi erat Ioannes baptizans. Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se, & ait: Ecce agnus Dei, qui tollit peccata mundi.

o 14
I

Hic est de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat, & ego nesciebam eum. Sed vt manifestetur in Israel: propterea veni ego in aqua baptizās.

p 15
I

Et testimoniū perhibuit Ioannes, dicens: Quia vidi spiritum descendantem quasi columbam de cælo, & mansit super eum, & ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quē videris spiritum descendantē, & manerem super eum, hic est qui baptizat in spiritu Sancto. Et ego vidi, & testimoniū perhibui: qui hic est filius Dei.

q 16
X

Altera die iterum stabat Ioannes, & ex discipulis eius duo. Et respiciens Iesum ambulāntem, dixit: Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentē, & secuti sunt Iesum. Conuersus autē Iesus, & videns eos sequētes se, illud: Ille autē dicebat de tēplo corporis sui. Cum ergo dicit eis: Quid queritis? Qui dixerunt ei: Rabbi (quod

dicitur interpretatum magister) vbi habitas? Dicit eis: Venite, & videte. Venerunt, & viderunt vbi maneret, & apud eum manserunt die illo. Hora autē erat quasi decima. Erat autē Andreas frater Simonis Petri vnus ex duobus, qui audierant à Ioanne, & secuti fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem suum Simonem, & dicit ei: Inuenimus Messiam, quod est interpretatum Christus. Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus autē eum Iesus, dixit: Tu es Simon filius Iona: Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. In crastinū voluit exire in Galilæam, & inuenit Philippum, & dicit ei Iesus: Sequere me. Erat autē Philippus à Bethsaida ciuitate Andree & Petri. Inuenit Philippus Nathanael, & dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, & propheta, inuenimus Iesum filium Ioseph à Nazareth. Et dixit ei Nathanael: A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni, & vide. Vidit Iesus Nathanael venientē ad se, & dicit de eo: Ecce verè Israëlita, in quo dolus nō est. Dixit ei Nathanael: Vnde me nosti? Respondit Iesus, & dicit ei, Priusquā te Philippus vocaret cum esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael, & ait: Rabbi, tu es filius Dei, tu es rex Israel. Respondit Iesus, & dicit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: maius his videbis. Et dicit ei: Amen amē dico vobis: videbitis cælum apertum, & angelos Dei ascendentes & descendentes super filium hominis.

CAPVT II.

ET die tertia, nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem & Iesus, & discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei Iesus: Quid mihi & tibi est mulier? Nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris: Quodcunque dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapidæ hydriæ sex, positæ secundum purificationem Iudæorum, capiētes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis Iesus: Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas vsq; ad summum: & dicit eis Iesus: Haurite nunc, & ferte architriclino: & tulerunt. Vt autem gustauit architriclinus aquam vinum factam, & non sciebat vnde esset: ministri autē sciebant qui hauserant aquā: vocat sponsum architriclinus, & dicit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit, & cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Tu autem seruasti bonum vinum vsq; adhuc. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilææ: & manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius. Post hæc descendit Capharnaum ipse & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius: & ibi manserunt non multis diebus. Et propè erat pascha Iudæorum: & ascendit Iesus Hierosolymam, & inuenit in tēplo vendentes oues & boues, & columbas, & nummularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnis eiecit de tēplo: oues quoque & boues, & nummulariorum effudit as, & mensas subuertit. Et his qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum negotiationis. Recordati sunt verò discipuli eius, quia scriptum est: Zelus domus tuæ comedit me. Respondent ergo Iudæi, & dixerunt ei: Quod signū ostēdis nobis, quia hæc facis? Respondit Iesus, & dixit eis: Soluite tēplum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo Iudæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est tēplum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autē dicebat de tēplo corporis sui. Cum ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli eius,

quia

G

r 17
I

f 18
X

H

a 19
VII

b 20
I

c 21
I

d 22
X

e 23
III

f 24
X

A quia hoc dicebat: & crediderunt scripturæ & sermoni quem dixit Iesus. Cum autem esset Hierosolymis in pascha in die festo: multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius quæ faciebat. Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis, eo quod ipse nosset oēs, & quia opus ei non erat, ut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine.

CAPVT III.

ERat autem homo ex pharisæis Nicodemus nomine, princeps iudeorum. Hic venit ad Iesum nocte, & dixit ei: Rabbi, scimus quia à Deo venisti magister. Nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Respondit Iesus, & dixit ei: Amen amen dico tibi: Nisi quis natus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo renasci cum sit senex? Nunquid potest in ventrem matris suæ iterato introire, & nasci? Respondit Iesus: Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua, & spiritu, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi, oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult, spirat, & vocem eius audis: sed nescis unde veniat, aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Iesus, & dixit ei: Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? Amen dico tibi: quia quod scimus, loquimur: & quod vidimus, testamur: & testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis: quomodo si dixero vobis caelestia, credetis? Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, filius hominis qui est in caelo. Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipso non pereat, sed habeat vitam æternam. Sic enim Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut iudicaret mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur. Qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non credidit in nomine unigeniti filij Dei. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit, odit lucem: & non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo facta sunt. Post hæc venit Iesus & discipuli eius in terram iudæam: & illic demorabatur cum eis, & baptizabat. ^a Erat autem & Ioannes baptizans in Ænon iuxta Salim: quia aquæ multæ erant illic, & veniebant, & baptizabantur. ^b Nondum enim missus fuerat Ioannes in carcerem. ^c Facta est autem quæstio ex discipulis Ioannis cum iudæis de purificatione. Et venerunt ad Ioannem, & dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans iordanem, & dixerunt tibi testimonium perhibuit: ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum. Respondit Ioannes, & dixit: Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de caelo. ^d Ipse vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim: non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum. ^e Qui habet sponfam, sponsus est: amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudium gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere: me autem minui. Qui deorsum venit, super omnes est. Qui est de terra,

de terra est, & de terra loquitur. Qui de caelo venit, super omnes est. Et quod vidit & audiuit, hoc testatur: & testimonium eius nemo accipit. Qui autem acceperit eius testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur. Non enim ad mensuram dat Deus spiritum. ^f Pater diligit filium: & omnia dedit in manu eius. ^g Qui credit in filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus est filio, non videbit vitam: sed ira Dei manet super eum.

CAPVT IV.

VT ergo cognovit Iesus quia audierunt pharisæi quod Iesus plures discipulos facit & baptizat quæ Ioannes: quamquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius: ^a reliquit iudæam, & abiit iterum in galilæam. ^b Oportebat autem eum transire per samariam. Venit ergo in civitatem samariæ, quæ dicitur Sychar: iuxta prædium quod dedit iacob ioseph filio suo. Erat autem ibi fons iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta: venit mulier de samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus: Da mihi bibere: Discipuli enim eius abierant in civitatem, ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa samaritana: Quomodo tu cum iudæis sis, bibere à me possis, quæ sum mulier samaritana? Non enim continentur iudæi samaritanis. Respondit Iesus, & dixit ei: Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier: Domine, neque in quo haurias, habes: & puteus altus est. Unde ergo habes aquam vivam? Nunquid tu maior es patre nostro iacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filij eius, & pecora eius? Respondit Iesus, & dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam: ut non sitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei Iesus: Vade voca virum tuum, & veni huc: Respondit ei mulier, & dixit: Non habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene dixisti, quia non habeo virum. ^c Quinque enim viros habuisti, & nunc quem habes, non est tuus vir. Hoc verè dixisti. Dicit ei mulier: Domine, video quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt, & vos dicitis, quia hierosolymis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei Iesus: Mulier crede mihi: quia veniet hora, quando neque in monte hoc, neque in hierosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex iudæis est. Sed veniet hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate. Nam & pater tales querit, qui adoret eum. Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio quia messias venit, qui dicitur christus. Cum ergo venerit ille, annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Iesus: Ego sum qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius, & mirabantur, quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris, aut quid loqueris cum ea? Reliquit ergo hydriam suam mulier, & abiit in civitatem, & dixit illis hominibus: Venite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcumque feci. Nunquid ipse est christus? Exierunt ergo de civitate, & veniebant ad eum. Interea rogabant eum discipuli, dicentes: Rabbi, manduca. Ille autem dixit eis:

CANON
E

Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad inuicē: Nunquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Iesus: Meus cibus est, ut faciā voluntatē eius qui misit me, ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis, quod adhuc quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis: leuate oculos vestros, & videte regiones: quia albæ sūt iam ad messem. Et qui metit, mercedē accipit, & congregat fructum in vitam aeternā: ut & qui seminat, simul gaudeat, & qui metit. In hoc enim est verbū verum: quia alius est qui seminat, & alius est qui metit. Ego misi vos merere quod vos non laborastis. Alij laborauerunt, & vos in labores eorū introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbū mulieris testimoniū perhibentis: quia dixit mihi omnia quaecunque feci. Cum venissent ergo ad illū Samaritani, rogauerunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt in eum propter sermonē eius. Et mulieri dicebant: quia iam non propter tuā loquelam credimus: ipsi enim audiuiimus, & scimus, quia hic est verē Saluator mundi. Post duos autē dies exiit inde, & abiit in Galilæam. Ipse enim Iesus testimonium perhibuit: quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilæam, exceperunt eū Galilæi: cum omnia vidissent quæ fecerat Hierosolymis in die festo, & ipsi enim venerāt ad diem festū. Venit ergo iterū in Cana Galilææ, vbi fecit aquam vinum. Et erat quidā Regulus, cuius filius infirmabatur Capernaum. Hic cum audisset quia Iesus adueniret à Iudæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium eius: incipiebat enim mori. Dixit ergo Iesus ad eū: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum Regulus: Domine, descende priusquā moriatur filius meus. Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus viuuit. Credidit homo sermōni quē dixit ei Iesus, & ibat. Iam autem eo descendente, serui occurrerunt ei, & nunciauerunt, dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerat. Et dixerunt ei: quia heri hora septima reliquit eū febris. Cognouit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit Iesus: Filius tuus viuuit. Et credidit ipse & domus eius tota. Hoc iterū secundum signum fecit Iesus cum venisset à Iudæa in Galilæam.

CAPVT V.

a 38
I

Post hæc erat dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymam. Est autē Hierosolymis super Probatica piscina: quæ cognominatur Hebraicē Bethesda, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentiū, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motū. Angelus autem domini descendebat secundum tempus in piscinam, & monebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat à quacunque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset quia iam multū tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine, hominē non habeo: ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam. Dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum & ambula. Et statim sanus factus est homo ille, & sustulit grabatum suū, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudæi illi qui sanatus fue-

rat: Sabbatum est, nō licet tibi tollere grabatum tuū. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuū, & ambula. Interrogauerūt ergo eum: quis est ille homo qui dixit tibi: tolle grabatum tuum & ambula? Is autem qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset: Iesus enim declinauit à turba constituta in loco. Postea inuenit eum Iesus in templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es, iam noli peccare: ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo, & nunciauit Iudæis: quia Iesus esset qui fecit eum sanū. Propterea persequerantur Iudæi Iesum: quia hæc faciebat in sabbatho. Iesus autem respondit eis: Pater meus vsque modō operatur, & ego operor. Propterea ergo magis querebant eum Iudæi interficere: quia non solum soluebat sabbatum, sed & patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo. Respondit itaq; Iesus, & dixit eis: Amen amen dico vobis: non potest filius à se facere quicquā, nisi quod viderit patrem facientem. Quaecunque enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit. Pater enim diligit filium, & omnia demonstrat ei, quæ ipse facit, & maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. Sicut enim pater suscitauit mortuos & viuificauit: sic & filius quos vult viuificat. Neq; enim pater iudicat quemquā, sed omne iudicium dedit filio: ut omnes honorificent filiū, sicut honorificant patrem. Qui non honorificat filiū, nō honorificat patrem qui misit illum. Amen amen dico vobis: quia qui verbum meū audit, & credit ei qui me misit: habet vitam aeternam, & in iudicium nō venit, sed transtiet à morte in vitam. Amen amen dico vobis: quia venit hora & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint, viuunt. Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic dedit & filio habere vitam in semetipso. Et potestatem dedit ei & iudicium facere: quia filius hominis est. Nolite mirari hoc: quia venit hora, in qua oēs qui in monumentis sunt, audient vocē eius: & procedent qui bona fecerunt in resurrectionē vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Non possum ego à meipso facere quicquā. Sicut audio, iudico: & iudicium meum iustum est: quia non quero voluntatem meā, sed voluntatem eius qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. Alius est qui testimonium perhibet de me: & scio quia verū est testimonium quod perhibet de me. Vos misistis ad Ioannē, & testimonium perhibuit veritati. Ego autē non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico, ut vos salui sitis. Ille erat lucerna ardens & lucens, vos autē voluistis ad horā exultare in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius Ioannē. Opera enim, quæ dedit mihi pater ut perficiā, ea ipsa opera quæ ego facio: testimonium perhibent de me, quia pater misit me. Neq; vocem eius vnamquam audistis, neque speciem eius vidistis. Et verbū eius habetis in vobis manens, quia quem misit ille, huic vos nō creditis. Serutimini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam aeternā habere. Et illæ sunt quæ testimonium perhibent de me, & non vultis venire ad me ut vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non accipio, sed cognoui vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine patris mei, & non accepistis me. Si alius venerit nomine suo, illū accipietis. Quomodo vos potestis credere qui gloriā ab inuicem accipitis, & gloriā, quæ à solo Deo est, nō queritis? Nolite putare, quia ego accusaturus sum vos apud patrē, est qui accusat vos Moyses, in quo vos

G
b 39
Xc 40
I
d 41
X

H

c 42
I
f 43
Xg 44
IIIh 45
X

A

speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi. De me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis, quomodo verbis meis crederis?

CAPVT VI.

a 46
I
b 47
III
c 48
I
d 49
I

Post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae, quod est Tiberiadis, & sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quae faciebat super his qui infirmabantur. Subiit ergo in montem Iesus, & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum pascha dies festus Iudaeorum. Cum subleuasset ergo oculos Iesus, & vidisset, quia multitudo maxima uenit ad eum, dicit ad Philippum. Unde ememus panes, ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum. Ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei Philippus. Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri. Est puer unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces. Sed haec quid sunt inter tantos? Dixit ergo Iesus. Facite homines discumbere. Erat autem mensura multum in loco. Discubuerunt ergo viri numero quasi quinque millia. Accipit ergo Iesus panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus. Similiter & ex piscibus quantum uolebat. Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis. Colligite quae superauerunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergo & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum, ex quinque panibus hordeaceis, quae superauerunt his qui manducauerant. Illi ergo homines cum uiderent quod Iesus fecerat signum, dicebant. Quia hic est uere propheta, qui uenturus est in mundum. Iesus ergo cum cognouisset quia uenturi essent ut raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent nauim, uenerunt trans mare in Capharnaum, & tenebrae iam factae erant: & non uenerat ad eos Iesus. Mare autem uento magno flate exurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia uigintiquinque, aut triginta: uident Iesum ambulante supra mare, & proximum naui fieri, & timuerunt. Ille autem dicit eis. Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergo accipere eum in nauim, & statim nauis fuit ad terram quam ibant. Altera die turba quae stabat trans mare, uidit quia nauicula alia non erat ibi nisi una, & quia non introisset cum discipulis suis Iesus in nauim, sed soli discipuli eius abiissent. Alia uero superuenerunt naues a Tiberiade iuxta locum ubi manducauerant panem, gratias agentes domino. Cum ergo uidisset turba, quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius: ascenderunt in nauiculas, & uenerunt Capharnaum, quaerentes Iesum. Et cum inuenissent eum trans mare, dixerunt ei. Rabbi, quando huc uenisti? Respondit eis Iesus, & dixit. Amen amen dico uobis, quaeritis me, non quia uidistis signa, sed quia manducauistis ex panibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in uitam aeternam: quem filius hominis dabit uobis: Hunc enim pater signauit Deus. Dixerunt ergo ad eum. Quid faciemus ut operemur opera Dei? Respondit Iesus, & dixit eis. Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei. Quod ergo tu facis signum ut uideamus & credamus tibi? Quid operaris? Patres nostri manducauerunt manna in deserto, sicut scriptum est. Panem de caelo dedit eis manducare. Dixit ergo eis Iesus. Amen amen dico uobis: non Moyses dedit uobis panem de caelo uerum. Panis enim Dei est qui de caelo descendit, &

dat uitam mundo. Dixerunt ergo ad eum. Domine, semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Iesus. Ego sum panis uitae. Qui uenit ad me, non esuriet, & qui credit in me, non sitiet unquam. Sed dixi uobis, quia & uidistis me, & non creditis. Omne quod dat mihi pater ad me ueniet, & eum qui uenit ad me, non eijciam foras. Quia descendi de caelo, non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius qui misit me. Haec est enim uoluntas eius qui misit me patris: ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo: sed resuscitem illum in nouissimo die. Haec est autem uoluntas patris mei qui misit me: ut omnis qui uidet filium & credit in eum, habeat uitam aeternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Murmurabant ergo Iudaei de illo, quia dixisset. Ego sum panis, qui de caelo descendi, & dicebat. Nonne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos nouimus patrem & matrem? Quomodo ergo dicit hic: quia de caelo descendi? Respondit ergo Iesus, & dixit eis. Nolite murmurare in inuicem. Nemo potest uenire ad me, nisi pater qui misit me traxerit eum, & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptum in prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audiuit a patre, & didicit, uenit ad me. Non quia patrem uidit quisquam, nisi is qui est a Deo, hic uidit patrem. Amen amen dico uobis: qui credit in me, habet uitam aeternam. Ego sum panis uitae. Patres uestri manducauerunt manna in deserto, & mortui sunt. Hic est panis de caelo descendens: ut si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ego sum panis uitae, qui de caelo descendi. Si quis manducauerit ex hoc pane, uiuet in aeternum. Et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi uita. Litigabant ergo Iudaei ad inuicem, dicentes. Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit ergo eis Iesus. Amen amen dico uobis: Nisi manducaueritis carnem filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis uitam in uobis. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet uitam aeternam: & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Caro enim mea uere est cibus, & sanguis meus uere est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in illo. Sicut misit me uiuens pater, & ego uiuo propter patrem: & qui manducat me, & ipse uiuet propter me. Hic est panis qui de caelo descendit. Non sicut manducauerunt patres uestri manna, & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, uiuet in aeternum. Haec dixit in synagoga, docens in Capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt. Durus est hic sermo: quis potest eum audire? Sciens autem Iesus apud semetipsum, quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis. Hoc uos scandalizat? Si ergo uideritis filium hominis ascendente ubi erat prius. Spiritus est qui uiuificat: caro non prodest quicquam. Verba quae ego locutus sum uobis, spiritus & uita sunt. Sed sunt quidam ex uobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent credentes, & quis traditurus esset eum. Et dicebat: Propterea dixi uobis: quia nemo potest uenire ad me, nisi fuerit ei datus a patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro, & iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim. Nunquid & uos uultis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus. Domine, ad quem ibimus? Verba uitae aeternae habes. Et nos credimus, & cognouimus, quia tu es Christus filius Dei. Respondit eis Iesus. Nonne ego uos duodecim elegi, & ex uobis unus diabolus est? Dicebat autem de Iuda Simonis Iscariotis. Hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

e 50
X

f 51
III
B

g 52
X

h 53
III
i 54
X

HIERON
M. 78

Post hæc autem ambulabat Iesus in Galilæam: non enim volebat in Iudæam ambulare: quia quærebant eum Iudæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum scenophegia. Dixerunt autem ad eum fratres eius: Transi hinc, & vade in Iudæam: ut & discipuli tui videant opera tua quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palam esse. Si hæc facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus: Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos, me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo: quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc: Ego enim non ascendam ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad diem festum: non manifeste, sed quasi in occulto. Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant: Vbi est ille? Et murmur multus erat in turba de eo. Quidam enim dicebant, quia bonus est: alij autem dicebant, non: sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudæorum. Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum & docebat. Et mirabantur Iudæi, dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Respondit eis Iesus & dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscat de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego à meipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit. Qui autem quærit gloriam eius qui misit eum, hic verax est, & iniustitia in illo non est. Nonne Moses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit legem? Quid me quæritis interficere? Respondit turba, & dixit: Dæmonium habes: quis te quærit interficere? Respondit Iesus, & dixit eis: Vnum opus feci, & omnes miramini: propterea Moses dedit vobis circumcisionem: non quia ex Mose est, sed ex patribus, & in sabbatho circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbatho, ut non soluatur lex Moysi: mihi cur indignamini: quia totum hominem sanum feci in sabbatho? Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex Hierosolymis: Nonne hic est quem quærunter interficere? Ecce palam loquitur, & nihil ei dicunt. Nunquid verè cognouerunt principes, quia hic est Christus? Sed hinc scimus vnde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit vnde sit. ^{a 76} Clamabat ergo Iesus in templo docens, & dicens: Et me scitis, & vnde sim scitis, & à meipso non veni: sed est verus qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum: quia ab ipso sum, & ipse me misit. ^{b 77} Quærebant ergo eum apprehendere, & nemo misit in illum manus: quia nondum venerat hora eius. ^{c 78} De turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant: Christus cum venerit, nunquid plura signa faciet quam quæ hic facit? Audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo hæc: ^{d 79} Et miserunt Principes & Pharisei ministros ut apprehenderent eum. ^{e 80} Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad eum qui me misit. ^{f 81} Quæretis me, & non inuenietis. Et vbi ego sum, vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudæi ad semetipsos: Quo hic iturus est, quia non inueniemus eum? Nunquid in dispersionem gentium iturus est, & docturus gentes? Quis est hic sermo quem dixit: quæretis me,

& non inuenietis, & vbi ego sum, vos non potestis venire? In nouissimo autem die magno festiuitatis, stabat Iesus, & clamabat, dicens: Si quis sitit, veniat ad me & bibat. Qui credit in me (sicut dicit scriptura) flumina de ventre eius fluent aquæ viæ. Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus. ^{g 82} Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius, dicebant: Hic est verè propheta. Alij dicebant: Hic est Christus. ^{h 83} Quidam autem dicebant: Nunquid à Galilæa venit Christus? Nonne scriptura dicit: Quia ex semine Dauid, & de Berthelem castello vbi erat Dauid, venit Christus? ^{i 84} Dissensio itaque facta est in turba propter eum. ^{k 85} Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum, sed nemo misit super illum manus. ^{l 86} Venerunt ergo ministri ad pontifices & Phariseos, & dixerunt eis illi: Quare non adduxistis eum? Respondit minister: Numquam sic locutus est homo sicut hic homo. Responderunt ergo eis pharisei: Nunquid & vos ducti estis? Nunquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Phariseis? Sed turba hæc quæ non nouit legem, maledicti sunt. Dicit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui vnus erat ex ipsis: Nunquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, & cognouerit quid faciat? Respondunt, & dixerunt ei: Nunquid & tu Galilæus es? Scrutare scripturas, & vide: quia à Galilæa propheta non surrexit. Et reuersi sunt vnusquisque in domum suam.

CAPVT VIII.

Iesus autem perrexit in montem oliueti, & diluculo iterum venit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt autem Scribæ & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medio, & dixerunt ei: Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare: Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum: ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra. Cum ergo perseverarent interrogantes, erexit se, & dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem hæc, vnus post vnum exibant, incipientes à senioribus: & remansit solus Iesus, & mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus, dixit ei: Mulier, vbi sunt qui te accusabāt: nemo te condemnauit? Quæ dixit: Nemo domine. Dixit autem ei Iesus: Nec ego te condemnabo. Vade, & amplius noli peccare. Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens: Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergo ei Pharisei: Tu de te ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit Iesus, & dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio vnde veni, & quo vado. Vos autem nescitis vnde venio, aut quo vado. Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quemquam. Et si iudico ego, iudicium meum verum est: quia solus non sum, sed ego & qui misit me pater: & in lege vestra scriptum est: Quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso, & testimonium perhibeo de me qui misit me pater. Dicebant ergo ei: Vbi est pater tuus? Respondit Iesus: ^{a 87} Neque me scitis, neque patrem meum. Si me sciretis,

A
b 88
I
c 89
X

forfitan & patrem meum sciretis. ^b Hæc verba locutus est Iesus in gazophylacio, docens in templo. Et nemo apprehendit eum: quia necdum venerat hora eius. ^c Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado, & quaeritis me, & in peccato vestro moriemini. Quo ego vado, vos non potestis venire. Dicebant ergo Iudæi: Nunquid interficiet semetipsum, quia dicit: Quo ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis: Vos deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis: ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dicit eis Iesus: Principium, qui & loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui, & iudicare. Sed qui me misit, verax est, & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognoverunt quia patrem eius dicebat Deum. Dixit ergo eis Iesus: Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à me ipso facio nihil: sed sicut docuit me pater, hæc loquor. Et qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum: quia ego quæ placita sunt ei facio semper. Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderunt ei Iudæos: Si vos maneritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Responderunt ei: Semen Abraham sumus, & nemini seruiimus vnquam, quomodo tu dicis, liberi eritis? Respondit eis Iesus, Amen amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, seruus est peccati. Seruus autem non manet in domo in æternum, filius autem manet in æternum. Si ergo vos filius liberauerit, verè liberi eritis. Scio quia filij Abraham estis, sed quaeritis me interficere: quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem, loquor: & vos quæ vidistis apud patrem vestrum facitis. Responderunt, & dixerunt ei: Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filij Abraham estis, opera Abraham facite. Nunc autem quaeritis me interficere, hominè, qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui à Deo. Hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus nati: vnum patrem habemus Deum. Dixit ergo eis Iesus: Si Deus pater vester esset, diligeretis vtique me. Ego enim ex Deo processi & veni: neque enim à me ipso veni, sed ille me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit, quia non est veritas in eo. Cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur: quia mendax est & pater eius. Ego autem quia veritatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico, quare vos non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Respondit ergo Iudæi, & dixerunt ei: Nonne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmoniū habes? Respondit Iesus: Ego dæmoniū non habeo, sed honorifico patrem meū, & vos inhonorastis me. Ego autem non quero gloriam meam: est qui quaerat & iudicet. Amen amen dico vobis: si quis sermonem meum seruauerit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergo ei Iudæi: Nunc cognouimus quia dæmonium habes: Abraham mortuus est & propheta: & tu dicis, si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in æternum? Nunquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est, & propheta mortuus sunt? Quem

te ipsum facis? Respondit Iesus: Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est: est pater meus qui glorificat me: quæ vos dicitis quia deus vester est, & non cognouistis eum: ego autem noui eum. Et si dixerò, quia non scio eum, ero similis vobis mendax, sed scio eum, & sermonem eius seruo. Abraham pater vester exultauit vt videret diem meum: & vidit, & gauisus est. Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti? Dixit eis Iesus: Amen amen dico vobis: antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eum: Iesus autem abscondit se, & exiit de templo.

CAPVT IX.

ET prateriens Iesus, vidit hominem cæcum à natiuitate, & interrogauerunt eum discipuli eius: Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius vt cæcus nasceretur? Respondit Iesus: Neque hic peccauit, neque parentes eius: sed vt manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est. Venit nox, quando quæ placita sunt operari. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. Hæc cum dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & liniuit lutum super oculos eius, & dixit ei: Vade, & laua in natatoria Siloe, quod interpretatur, missus. Abijt ergo & lauit, & venit videns. Itaque vicini & qui viderant eum prius (quia mendicus erat) dicebant: Nonne hic est qui sedebat & mendicabat? Alij dicebant, quia hic est: alij autem, nequaquam: sed similis est eius. Ille verò dicebat: quia ego sum. Dicebat ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo qui dicitur Iesus, lutum fecit, & vnxit oculos meos, & dixit mihi: vade ad natatoriam Siloe, & laua: & abijt, & laui, & vidi. Dixerunt ei: Vbi est ille? At: Nescio. Adducunt eum ad Phariseos, qui cæcus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum Pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum posuit mihi super oculos, & laui, & video. Dicebant ergo ex Phariseis quidam: Non est hic homo à Deo, qui sabbatum non custodit. Alij autem dicebant: Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos. Dicunt ergo cæco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: quia propheta est. Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset & vidisset, donec vocauerunt parentes eius qui viderat, & interrogauerunt eos, dicentes, Hic est filius vester quem vos dicitis, quia cæcus natus est, quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius, & dixerunt. Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est: quomodo autem nunc videat, nescimus, aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus, ipsum interrogate: æratem habet, ipse de se loquatur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos. Iam enim conspirauerant Iudæi, vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt: quia æratem habet, ipsum interrogate. Vocauerunt ergo rursum hominè qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo, nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille. Si peccator est, nescio: vnū scio, quia cæcus cum essem, modò video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: Dixi vobis iam, & audistis: quid iterum vultis audire? Nunquid & vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei, & dixerunt: Tu discipulus illius

D

CANON
E

sis: nos autem Moſi diſcipuli ſumus. Nos ſcimus quia Moſi locutus eſt Deus: hunc autem neſcimus unde ſit. Reſpondit ille homo, & dixit eis: In hoc enim mirabile eſt, quia vos neſcitis unde ſit, & aperuit meos oculos. Scimus autem, quia peccatores Deus non audit: ſed ſi quis Dei cultor eſt, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. A ſæculo non eſt auditum: quia quis aperuit oculos cæci nati. Niſi eſſet hic à Deo, non poterat facere quicquam. Reſponderunt & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. Audiuit I E S U S quia eiecerunt eum foras, & cum inueniſſet eum, dicit ei: Tu credis in filium Dei? Reſpōdit ille & dixit: Quis eſt domine, ut credam in eum. Et dixit ei Ieſus: Et vidisti eum: & qui loquitur tecum ipſe eſt. At ille ait: Credo domine. Et prociſſens, adorauit eum. Et dixit ei: Ieſus: In iudicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident, videant: & qui vident, cæci fiant. Et audierunt quidam ex Phariſæis qui cum ipſo erant, & dixerunt ei: Nunquid & nos cæci ſumus? Dixit eis Ieſus: Si cæci eſſetis, non haberetis peccatum. Nunc verò dicitis, quia videmus, peccatum veſtrum manet.

CAPVT X

A Men amen dico vobis: qui non intrat per oſtium in ouile ouium, ſed aſcendit aliunde, ille fur eſt & latro. Qui autem intrat per oſtium, paſtor eſt ouium huic oſtiarius aperit, & oues vocem eius audiunt. Et proprias oues vocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oues emiſerit, ante eas vadit: & oues illum ſequuntur, quia ſciunt vocem eius. Alienum autem non ſequuntur, ſed eſſugiunt ab eo, quia non nouerunt vocem alienorū. Hoc prouerbiū dixit eis Ieſus: illi autem non cognouerūt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Ieſus: Amen amen dico vobis: quia ego ſum oſtium ouium. Omnes quotquot venerunt, fures ſunt & latrones: & non audierunt eos oues. Ego ſum oſtium: per me ſi quis introierit, ſalvabitur, & ingredietur & egredietur, & paſcua inueniet. Fur non venit niſi ut furetur, & mactet, & perdat: Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant. Ego ſum paſtor bonus. Bonus paſtor animam ſuam ponit pro ouibus ſuis. Mercenarius autem, & qui non eſt paſtor, cuius non ſunt oues propriæ, videt lupum venientē, & dimittit oues & fugit: & lupus rapit, & diſpergit oues. Mercenarius autem fugit: quia mercenarius eſt, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego ſum paſtor bonus, & cognoſco oues meas, & cognoſcunt me meæ. ^a Sicut nouit me pater, & ego agnoſco patrem: ^b & animam meam pono pro ouibus meis. ^c Et alias oues habeo, quæ non ſunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere: & vocem meam audient: & fiet vnū ouile & vnus paſtor. Propterea me diligit pater: quia ego pono animam meam, & iterum ſumam eam. Nemo tollit eam à me: ſed ego pono eam à meipſo. Poſtatem habeo ponendi eam: & poſtatem habeo iterum ſumendi eam. Hoc mandatū accepi à patre meo. Diſſenſio iterū facta eſt inter Iudæos propter ſermones hos. Dicebant autem multi ex ipſis: Dæmonium habet & inſanit: quid eum auditis? Alij dicebant: Hæc verba non ſunt dæmonium habentis: nunquid dæmonium poteſt cæcorum oculos aperire? Facta ſunt autem encarnia in Hieroſolymis, & hyems erat: & ambulabat Ieſus in tēplo in porticu Salomonis. Circunderunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei: Quouſque animam noſtram tolliſti tu es Chriſtus, dic nobis palam. Re-

a 90
III
b 91
IIII
c 92
X

ſpondit eis Ieſus: Loquor vobis, & non creditis. Opera quæ ego facio in nomine patris mei, hæc teſtimonium perhibent de me: ſed vos non creditis: quia non eſtis ex ouibus meis. Oves meæ vocem meam audiunt: & ego cognoſco eas, & ſequuntur me. Et ego vitam æternam do eis: & non peribunt in æternum: & non rapiet eas quiſquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus eſt: & nemo poteſt rapere de manu patris mei. Ego & pater vnus ſumus. Reſponderunt ergo lapides Iudæi, ut lapidarent eum. Reſpondit eis Ieſus: Multa bona opera oſtendi vobis ex patre meo: propter quod eorum opus me lapidatis? Reſponderunt ei Iudæi: De bono opere non lapidamus te, ſed de blaſphemia: & quia tu homo cum ſis, facis teipſum Deum. Reſpondit eis Ieſus: Nonne ſcriptum eſt in lege veſtra: Quia ego dixi, diſtiſti: Si illos dixit Deos, ad quos ſermo Dei factus eſt: & non poteſt ſolui ſcriptura: quem pater ſanctificauit, & miſit in mundum: vos dicitis, quia blaſphemus: quia dixi, filius Dei ſum. Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio: & ſi mihi non vultis credere, operibus credite: ut cognoſcatis & credatis, quia pater in me eſt, & ego in patre. ^d Quærebant ergo eum apprehendere: & exiit de manibus eorum. Et abiit iterum trans Iordanem in eum locum, ubi erat Ioannes baptizans primum: & manſit illic. ^e Et multi venerunt ad eum, & dicebant: quia Ioannes quidē ſignum fecit nullum. Omnia autem quæcumque dixit Ioannes de hoc, vera erant: & multi crediderunt in eum.

CAPVT XI

E Rat autem quidam languēs Lazarus à Bethania, de caſtello Mariæ & Marthæ ſororum eius. Maria autem erat, quæ vnxit dominum unguento, & exteriſit pedes eius capillis ſuis: cuius frater Lazarus infirmabatur. Miſerunt ergo ſorores eius ad eum, dicentes: Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Ieſus dixit eis: Infirmitas hæc non eſt ad mortem, ſed pro gloria Dei: ut glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem Ieſus Martham, & ſororē eius Mariam, & Lazarum. Ut ergo audiuit quia infirmabatur, tunc quidē manſit in eodem loco duobus diebus. Deinde poſt hæc dicit diſcipulis ſuis: Eamus in Iudæam iterum. Dicunt ei diſcipuli: Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc? Reſpōdit Ieſus: Nonne duodecim ſunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, non offendit: quia lucem huius mundi videt. Si autem ambulauerit in nocte, offendit: quia lux non eſt in eo. Hæc ait, & poſt hæc dicit eis: Lazarus amicus noſter dormit: ſed vado ut a ſomno excitem eum. Dixerunt ergo diſcipuli eius: Domine ſi dormit, ſaluus erit. Dixerat autem Ieſus de morte eius: illi autem putauerunt, quia de dormitione ſomni diceret. Tunc ergo Ieſus dixit eis manifeſtè: Lazarus mortuus eſt: & gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: ſed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus ad condiscipulos: Eamus & nos, & moriamur cum eo. Venit itaq; Ieſus, & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentē. Erat autem Bethania iuxta Hieroſolymam qualiſtadijs quindecim. Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham & Mariam, ut cōſolarentur eas de fratre ſuo. Martha ergo ut audiuit quia Ieſus venit, occurrit illi: Maria autem domi ſedebat. Dixit ergo Martha ad Ieſum: Domine, ſi fuiſſes hic, frater meus non fuiſſet mortuus. Sed & nunc ſcio: quia quæcumq; popoſceris à Deo, dabit tibi Deus. Dixit illi Ieſus: Reſurget frater tuus. Dixit ei Mar-

G

d 73
IIIIe 94
X

H

ei Mar-

CANON
G
a 98
I

b 99
X

c 100
I

d 101
VII

e 102
X

H

f 103
IIII

g 104
X

h 105
III

i 106
X

k 107
IIII

l 108
X

E ei Martha. Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, uiuet. Et omnis qui uiuit & credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc? Ait illi: Vtiq; domine: Ego credidi quia tu es Christus filius Dei, qui in hunc mundum uenisti. Et cum haec dixisset, abiit, & uocauit Mariam sororem suam, silentio dicens: Magister adest, & uocat te. Illa ut audiuit, surrexit cito, & uenit ad eum. Nondum enim uenerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha. Iudaei ergo qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam: cum uidissent Mariam, quia cito surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes: Quia uadit ad monumentum ut ploret ibi. Maria ergo cum uenisset ubi erat Iesus, uidens eum cecidit ad pedes eius, & dixit ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. Iesus ergo ut uidit eam plorantem, & Iudaeos qui uenerant cum ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit: Vbi posuisti eum? Dicunt ei: Domine, ueni & uide. Et lacrymatus est Iesus. Dixerunt ergo Iudaei: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic qui aperuit oculos caeci, facere ut hic non moreretur? Iesus ergo rursus fremens in semetipso, uenit ad monumentum. Erat autem spelunca, & lapis superpositus erat ei. Ait Iesus: Tollite lapidem. Dixit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat: Domine, iam factum est quatuoriduanus est enim. Dixit ei Iesus: Nonne dixi tibi: quoniam si credideris, uidebis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem. Iesus autem eleuatis sursum oculis dixit: Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis: sed propter populum qui circumstant, dixi, ut credant, quia tu me misisti. Haec cum dixisset, uoce magna clamauit: Lazare, ueni foras. Et statim prodijt qui fuerat mortuus, ligatus manus & pedes in stitibus, & facies illius sudario erat ligata. Dicit eis Iesus: Soluite eum, & sinite abire. Multi ergo ex Iudaeis qui uenerant ad Mariam, & uiderant quae fecit Iesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis quae fecit Iesus. Collegerunt ergo pontifices & Pharisei conciliū & dicebāt: Quid faciemus, quia hic homo multa signa facit? si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, & uenient Romani & tollent nostrum locum & gentem. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quiddam nec cogitatis: quia expedit uobis, ut vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Haec autem a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius prophetauit, quia Iesus moriturus erat pro gente, & non tantum pro gente, sed ut filios Dei qui erant dispersi, congregaret in vnum. Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eum. Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudaeos: sed abiit in regionem iuxta desertum, in ciuitate, quae dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat Pascha Iudaeorum: & ascenderunt multi Hierosolymam de regione ante pascha ut sanctificarent seipsum. Quaeiebant ergo Iesum & colloquebantur adinuicem in templo stantes: Quid putatis quia non uenit ad diem festum? Dederant autem Pontifices & Pharisei mandatum: ut si quis cognouerit ubi sit, indicet ut apprehendant eum.

CAPVT XII.

I Es vs ergo ante sex dies paschae uenit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus: quem suscitauit Iesus.

fecerunt autem ei coenam ibi, & Martha ministrabat: Lazarus uero vnus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici praeiosissimi, & unxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis, & domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo vnus ex discipulis eius Iudas Iscariotis, qui erat eum traditurus: Quare hoc unguentum non uenit trecentis denarijs, & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, & loculos habens, ea quae mittebantur portabat. Dixit ergo Iesus: Sine illam ut in diem sepulturae meae feruet illud: Pauperes enim semper habebitis uobiscum, me autem non habebitis. Cognouit ergo turba multa ex Iudaeis, quia illic est: & uenerunt, non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum uiderent, quem suscitauit a mortuis. Cogitauerunt autem principes sacerdotum, ut & Lazarum interficerent: quia multi propter illum abibant ex Iudaeis, & credebant in Iesum. In crastinum autem turba multa quae uenerat ad diem festum, cum audissent quia uenit Iesus Hierosolymam, acceperunt ramos palmarum, & processerunt obuiam ei, & clamabant: Osanna benedictus qui uenit in nomine domini rex Israel. Et inuenit Iesus aselum, & sedit super eum: sicut scriptum est: Noli timere filia Sion: ecce rex tuus uenit sedens super pulchrum asinum. Haec non cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est Iesus: tunc recordati sunt, quia haec erant scripta de eo: & haec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo quando Lazarus uocauit de monumento, & suscitauit eum a mortuis. Propterea & obuiam uenit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos. Videtis quia nihil proficimus? ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem quidam gentiles ex his qui ascenderant, ut adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilaeae, & rogabant eum, dicentes: Domine, uolumus Iesum uideri. Uenit Philippus, & dicit Andreae. Andreas rursus & Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis, dicens: Uenit hora ut clarificetur filius hominis. Amen amen dico uobis: nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum afferet. Qui amat animam suam, perdet eam, & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur. Et ubi ego sum, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est, & quid dicam? Pater saluifica me ex hac hora. Propterea ueni in hanc horam. Pater clarifica nomen tuum. Uenit ergo uox de caelo, dicens: Et clarificauit, & iterum clarificabo. Turba autem quae stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alij autem dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit Iesus & dixit: Non propter me haec uox uenit, sed propter uos. Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eiecietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. Hoc autem dicebat significans quia morte esset moriturus. Respondit ei turba: Nos audiuimus ex lege: quia Christus manet in aeternum: & quo modo tu dicis: Oportet exaltari filium hominis? Et quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum lumē in uobis est: Ambulate dum lucem habetis, ut non uos tenebrae comprehendant. Et qui ambulat in tenebris, nescit quo uadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filij lucis sitis. Haec

HIERON
M. 78

E
m 109
I
n 110
X
o 111
I
p 112
X
a 113
IX
b 114
III
c 115
X
F
d 116
III
e 117
X
f 118
III
g 119
X
h 120
I
i 121
III

locutus est Iesus, & abiit & abscondit se ab eis. Cū autem tanta signa fecisset corā eis, non credebant in eum, vt sermo Esaia propheta impleretur, quē dixit. Domine, quis credit auditui nostro, & brachiū domini cui reuelatū est? Propterea nō poterant credere: quia iterū dixit Esaia: Excaecauit oculos eorum, & indurauit cor eorū, vt non videant oculis, intelligāt corde, & cōuertantur, & sanē eos. Hęc dixit Esaia, quando vidit gloriā eius, & locutus est de eo. Veruntamen & ex principibus multi crediderunt in eū: sed propter pharisaeos non cōfitebantur, vt de synagoga non eijcerētur. Dillexerunt enim gloriā hominū magis quā gloriā Dei. Iesus autē clamauit & dixit: Qui credit in me, nō credit in me, sed in eū qui misit me. Et qui videt me, videt eum qui me misit. Ego lux in mundū veni: vt omnis qui credit in me, in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, & nō custodierit, ego non iudico eum. Non enim veni vt iudicem mundū, sed vt saluificem mundū. Qui spernit me & nō accipit verba mea, habet qui iudicet eū. Sermo quē locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita aeterna est. Quare ergo ego loquor, sicut dixit mihi pater, sic loquor.

CAPVT XIII.

ANte diem festum paschae, sciens Iesus quia venit hora eius, vt transeat ex hoc mundo ad patrem, cum dilexisset suos qui erāt in mundo, in finem dilexit eos. Et cana facta, cum diabolus iam misisset in cor, vt traderet eum Iudas Simonis Iscariotis: sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia a Deo exiit, & ad Deum vadit: surgit a cana, & ponit vestimenta sua. Et cum accepisset linteum praecinxit se. Deinde misit aquam in peluim, & cepit lauare pedes discipulorū, & extergere linteo quo erat praecinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum, & dixit ei Petrus: Domine, tu mihi lauas pedes? Respondit Iesus, & dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modō, scies autē postea. Dicit ei Petrus: Non lauabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus: Si non lauero te, non habebis partem meā. Dicit ei Simon Petrus: Domine, nō tantum pedes meos, sed & manus, & caput. Dicit ei Iesus: Qui lotus est, nō indiget nisi vt pedes lauet: sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum: propterea dixit, non estis mundi omnes. Postquam ergo lauit pedes eorum, accepit vestimenta sua, & cum recubuisset, iterum dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Vos autē vocatis me magister & domine, & benē dicitis, sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros dominus & magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodū ego feci vobis, ita & vos faciatis. Amen amē dico vobis, non est seruus maior domino suo, neque Apostolus maior est eo, qui misit illum. Si hęc scitis, beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico: Ego scio quos elegerim, sed vt adimpleatur scriptura: Qui manducat mecum panē, leuabit contra me calcaneū suū. A modo dico vobis priusquā fiat, vt credatis cum factum fuerit, quia ego sum. Amen amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum qui me misit. Et cū hęc dixisset Iesus, turbatus est spiritu, & protestatus est, & dixit: Amen amē dico vobis, quia vnus ex vobis tra-

det me. Aspiciebant ergo adinuicem discipuli haesitantes de quo diceret. Erat autē recumbens vnus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei: Quis est de quo dicit? Ita que cū recubuisset ille supra pedes Iesu, dicit ei: Domine, quis est? Respondit Iesus, ille cui ego intinctū panem porrexero. Et cū intinxisset panem, dedit Iudae Simonis Iscariotis. Et post buccellam tunc introiuit in eum Satanas. Et dicit ei Iesus: Quod facis, fac citius. Hoc autē nemo sciuit discumbentium, ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia oculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus: Eme ea quae opus sunt nobis ad diem festum, aut egenis vt aliquid daret. Cū ergo accepisset ille buccellam, exiit continuo, erat autem nox: Cū ergo exisset, dixit Iesus: Nunc clarificatus est filius hominis, & Deus clarificatus est in eo, Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso, & continuo clarificabit eum. Filii, adhuc modicū vobiscum sum. Quæretis me, & sicut dixi Iudaeis: quo ego vado, vos non potestis venire. Et vobis dico modō: Mandatum nouū do vobis, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos: vt & vos diligatis inuicem. In hoc cognoscant omnes quia discipuli mei estis: si dilectionem habueritis adinuicem. Dicit ei Simon Petrus: Domine quo vadis? Respondit Iesus: Quo ego vado, non potes me modō sequi: sequeris autem postea. Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modō? Animā meam pro te ponam. Respondit ei Iesus: Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi, non cantabit gallus, donec ter me neges.

CAPVT XIV.

ET ait discipulis suis: Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, & in me credite. In domo patris mei mansiones multae sunt. Si quo minus, dixi sem vobis: quia vado parare vobis locum. Et si abiero & praeparauero vobis locum, iterum venio & accipiam vos ad meipsum: vt vbi sum ego, & vos sitis. Et quo ego vado, scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis, & quomodo possumus viam scire? Dicit ei Iesus: Ego sum via, veritas, & vita. Nemo venit ad patrem, nisi per me. Si cognouissetis me, & patrem meū vtique cognouissetis. Et a modo cognoscitis eum, & vidistis eum. Dicit ei Philippus: Domine, ostēde nobis patrem, & sufficit nobis. Dicit ei Iesus: Tanto tempore vobiscū sum, & non cognouistis me? Philippe qui videt me, videt & patrem: quomodo tu dicis, ostēde nobis patrem? Non credis, quia ego in patre, & pater in me est? Verba quae ego loquor vobis, a meipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. Non creditis, quia ego in patre, & pater in me est? Alioqui propter opera ipsa creditē. Amen amen dico vobis: quae credit in me, opera quae ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet: quia ego ad patrem vado. Et quodcumque petieritis patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur pater in filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Si diligitis me, mandata mea seruare. Et ego rogabo patrem, & alium paraclitum dabit vobis, vt maneat vobiscum in aeternū, spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere: quia non videt eū, nec scit eum. Vos autē cognoscetis eum: quia apud vos manebit & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicum, & mundus iam me non videt. Vos autē videbitis me: quia ego viuō, & vos viuētis. In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in patre

meo,

G
k 122
I
l 123
X
m 124
IX
n 125
X
o 126
I
a 127
X
H
b 128
III

CANON
C
i 141
I
k 142
III
l 143
X
m 144
I
n 145
X

A meo, & vos in me, & ego in vobis. Qui habet ^a data mea, & seruat ea, iste est qui diligit me. ^c Qui autem diligit me, diligetur a patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. ^d Dicit ei Iudas, non ille Iſcariotis: Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis te ipsum, & non mundo? Respondit Iesus & dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum seruat, & pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me, sermones meos non seruat. ^e Et sermonem quem audistis non est meus, sed eius qui misit me, patris. Hæc loquutus sum vobis apud vos manens. ^f Paraclitus autem spiritus Sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixerō vobis. Pacem reliquo vobis: pacem meam do vobis. Non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis, vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credatis. Iam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem, & sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio. Surge eamus hinc.

CAPVT XVI.

Hæc ^a loquutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos. Sed venit hora ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. Et hæc facient vobis: quia non nocuerunt patrem neque me. Sed hæc locutus sum vobis, ut cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis. ^b Hæc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, quo vadis. Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos. Si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidem: quia non crediderunt in me. De iustitia vero: quia ad patrem vado, & iam non videbitis me. De iudicio autem: quia princeps mundi huius iam indicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modum. Cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Non enim loquerar a semetipso: sed quæcunque audiet, loquetur, & quæ ventura sunt, annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. ^c Omnia quæcunque habet pater, mea sunt. ^d Propterea dixi: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Modicum & iam non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me: quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem: Quid est hoc quod dicit nobis, Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me, & quia vado ad patrem. Dicebant ergo: Quid est hoc quod dicit, modicum? Nescimus quid loquitur. Cognouit autem Iesus: quia volebant eum interrogare, & dixit eis: De hoc queritis inter vos, quia dixi: Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me. Amen amen dico vobis: quia plorabitis & flebitis vos: mundus autem gaudebit. Vos autem contristabimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius. Cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressuræ, propter gaudium: quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis. Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicquam. ^e Amen amen dico vobis: si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Usque modo non petistis quicquam in nomine meo: perite & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. ^f Hæc in pro- verbis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non

CAPVT XV.

Ego sum vitis vera, & pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum, & omnem qui fert fructum, purgabit eum ut fructum plus afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmitem. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. ^a Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, & fiet vobis. ^b In hoc clarificatus est pater meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater, & ego dilexi vos. Manet in dilectione mea. Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea: sicut & ego præcepta patris mei seruauit, & maneo in eius dilectione. Hæc locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est præceptum meum ut diligatis inuicem sicut dilexi vos. ^c Maiorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. ^d Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Iam non dico vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quæcunque audiui a patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat: ^e ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo, det vobis. ^f Hæc mando vobis, ut diligatis inuicem. Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret. Quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo: propterea odit vos mundus. ^g Memento sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est seruus maior domino suo. ^h Si me persequuti sunt, & vos persequentur. Si sermonem meum seruauerunt,

& vestrum seruabunt. ⁱ Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum: ^k quia nesciunt eum qui misit me. ^l Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. ^m Qui me odit, & patrem meum odit. ⁿ Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Nunc autem & videntur, & oderunt me, & patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis. Cum autem venerit paraclitus, quem ego mittam vobis a patre, spiritum veritatis, qui a patre procedit, ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

a 146
I
b 147
X

D
c 148
III
d 149
X

e 150
III
f 151
X

HIERON
7.8.

CANON
E

in prouerbis loquar vobis: sed palam de patre meo annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. Et non dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos: quia vos me amatis, & credidistis, quia à Deo exiui. Exiui à patre & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis. Nunc scimus, quia scis omnia, & non opus est tibi vt quis te interroget. In hoc credimus, quia à Deo existi. Respondit eis Iesus: Modo creditis: Ecce venit hora, & iam venit, vt dispergamini vnusquisque in propria, & me solum relinquantis: & non sum solus, quia pater mecum est. Hæc locutus sum vobis: vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

g 152
III

h 153
X

CAPVT XVII.

Hæc locutus est Iesus, & subleuatis oculis in cælum, dixit: Pater, venit hora, clarifica filium tuum: vt filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis: vt omne quod dedisti ei det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Ego te clarificaui super terram, opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam. Et nunc clarifica me tu pater apud te ipsum, claritate quam habui priusquam mundus fieret apud te. Manifestaui nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti, & sermonem meum seruauerunt. Nunc cognouerunt, quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt. Quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis. Et ipsi acceperunt, & cognouerunt verè, quia à te exiui: & crediderunt, quia tu me misisti. Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo: sed pro his quos dedisti mihi: quia tui sunt, & mea omnia tua sunt, & tua mea sunt, & clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo, & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi: vt sint vnum sicut & nos. Cum essem cum eis, ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi custodiui, & nemo ex eis periit nisi filius perditionis: vt scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio, & hæc loquor in mundo: vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit: quia non sunt de mundo: sicut & ego non sum de mundo. Non rogo vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos à malo. De mundo non sunt: sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate: sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum: ita & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico me ipsum, vt sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantum: sed & pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint: sicut tu pater in me, & ego in te, & vt ipsi in nobis vnum sint: vt credat mundus quia tu misisti. Et ego claritatem quam dedisti mihi, dedi eis, vt sint vnum sicut & nos vnum sumus. Ego in eis, & tu in me: vt sint consummati in vnum, & cognoscat mundus, quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti. Pater, quos dedisti mihi volo vt vbi ego sum, & illi sint mecum: vt videant claritatem meam quam dedisti mihi: quia dilexisti me apud constitutionem mundi. Pater iuste mundus te non cognouit: ego autem te cognoui.

a 154
III

Et hi cognouerunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: vt dilectio qua dilexisti me, in eis sit, & ego in ipsis.

G
b 155
X

CAPVT XVIII.

Hæc cum dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, vbi erat hortus: in quem introiuit ipse & discipuli eius. Sciebat autem & Iudas qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, à pontificibus & Pharisæis ministros: venit illuc cum laternis & facibus & armis. Iesus itaque sciens omnia quæ ventura erant super eum, processit & dixit eis: Quem queritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dixit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem & Iudas qui tradebat eum cum ipsis. Vt ergo dixit eis, ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos: Quem queritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum: Si ergo me queritis, finite hos abire: vt impletur sermo quæ dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdi di ex eis quemquam. Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum, & percussit pontificis seruum, & abscidit auriculam eius dexteram. Erat autè nomen seruo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: Mitte gladium in vaginam: calicem quem dedit mihi pater, non bibam illum? Cohors autem & tribunus & ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum, & adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autè Caiphæ qui consiliu dederat Iudæis: quia expedit vnum hominem mori pro populo. Sequebatur autè Iesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autè stabat ad ostiu foris. Exiuit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum. Dixit ergo Petro ancilla ostiaria: Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Stabant autè serui & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebat se. Erat autè cum eis & Petrus stans calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei Iesus Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga & in templo: quo omnes Iudæi conueniunt, & in occulto locutus sum nihil: Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego. Hæc autè cum dixisset, vnus assistens ministrorum, dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus. Si malè locutus sum, testimoniū perhibe de malo: si autè benè, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatū ad Caipham pontificem. Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Nunquid & tu ex discipulis eius es? Negauit ille, & dixit: Non sum. Dicit vnus ex seruis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cū illo? Iterum ergo negauit Petrus, & statim gallus cantauit. Adducunt ergo Iesum ad Caipham in prætoriū. Erat autem manè, & ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent pascha. Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accusationem affertis aduersus hominē hunc? Responderunt, & dixe-

a 156
I
b 157
X

c 158
I
d 159
X

e 160
I

f 161
I
g 162
I

h 163
X

H
i 164
III

k 165
X
l 166
I

m 167
X
n 168
I

o 169
X
p 170
I

q 171
X
r 172
I

s 173
X
t 174
I

u 175
I
x 176
I

y 177
X
runt

A runt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidif-
 semus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos,
 & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt
 ergo ei Iudæi: Nobis non licet interficere quemquam:
 ut sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua
 morte esset mortuus. ² Introiit ergo iterum in præ-
 torium Pilatus, & vocauit Iesum, & dixit ei: Tu es rex
 Iudæorum? Respondit Iesus: A remetipso hoc dicis:
 an alij tibi dixerunt de me? ³ Respondit Pilatus: Nun-
 quid ego Iudæus sum? Gens tua & pontifices tradide-
 runt te mihi: quid fecisti? Respondit Iesus: Regnum
 meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset
 regnum meum, ministri mei utique decertarent ut
 non traderet Iudæis: nunc autem regnum meum non
 est hinc. ⁴ Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respon-
 dit Iesus: tu dicis, quia rex sum ego. ⁵ Ego in hoc natus
 sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium
 perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate, audit
 vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et
 cum hoc dixisset, iterum exiit ad Iudæos, ⁶ & dicit
 eis: Ego nullam inuenio in eo causam. ⁷ Est autem cō-
 suetudo vobis, ut vnum dimittam vobis in pascha:
 vultis ergo dimittam vobis regem Iudæorum? ⁸ Clam-
 auerunt ergo omnes, dicentes: Non hunc, sed Bar-
 rabam. Erat autem Barrabas latro.

CAPVT XIX.

a 185 III T^a Vnc ergo apprehendit Pilatus Iesum, & flagel-
 lauit. Et milites plectentes coronam de spinis,
 imposuerunt capiti eius, & veste purpurea circunde-
 derunt eum, & veniebant ad eum, & dicebant. Aue
 rex Iudæorum, & dabant ei alapas. ² Exiit iterum Pil-
 atus foras, & dicit eis: Ecce adduco eum vobis foras,
 ut cognoscatis, quia nullam inuenio in eo causam.
 c 187 III ³ Exiit ergo Iesus portans coronam spineam & pur-
 pureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce homo. ⁴ Cum
 ergo vidissent eum pontifices & ministri, clamabant,
 dicentes: Crucifige, crucifige eum. ⁵ Dicit eis Pil-
 atus: Accipite eum vos, & crucifigite. ⁶ Ego enim non
 inuenio in eo causam. ⁷ Responderunt ei Iudæi: Nos
 legem habemus, & secundum legem debet mori:
 quia filium Dei se fecit. ⁸ Cum ergo audisset Pilatus
 hunc sermonem, magis timuit, & ingressus est præto-
 rium iterum, & dicit ad Iesum: Vnde es tu? Iesus au-
 tem responsum non dedit ei. ⁹ Dicit ergo ei Pilatus:
 Mihi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo
 crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Res-
 pondit Iesus: Non haberes potestatem aduersum
 me vllam, nisi tibi datum esset desuper: propterea
 qui me tradidit tibi, maius peccatum habet: & exin-
 de quærebat Pilatus dimittere eum. Iudæi autem cla-
 mabant, dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus
 Cæsaris: Omnis enim qui se regem facit, contradicit
 Cæsari. Pilatus autem cum audisset hos sermones,
 adduxit foras Iesum, & sedit pro tribunali, in loco
 qui dicitur Lithostratos, Hebraicè autem Gabatha
 (erat autem parasceve paschæ hora quasi sexta) & di-
 cit Iudæis: Ecce rex vester. ² Illi autem clamabāt: Tol-
 le, tolle, crucifige eum. ³ Dicit eis Pilatus: Regem ve-
 strum crucifigam? Responderunt pontifices: Non ha-
 bemus regem nisi Cæsarem. ⁴ Tunc ergo tradidit eis
 illum, ut crucifigeretur. ⁵ Susceperunt autem Iesum,
 & eduxerunt, & baiulans sibi crucem, exiit in eum
 qui dicitur Caluariæ locum, Hebraicè autem Golgo-
 tha: vbi crucifixerunt eum, ⁶ & cum eo alios duos hinc
 & hinc, medium autem Iesum. ⁷ Scripsit autem & ti-

tulum Pilatus, & posuit super crucem. Erat autem
 scriptum: Iesus Nazarenus rex Iudæorum. ⁸ Hunc er-
 go titulum multi Iudæorum legerunt: quia prope ci-
 uitatem erat locus vbi crucifixus est Iesus, & erat
 scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. Dicebant ergo
 Pilato pontifices Iudæorū: Noli scribere, rex Iudæo-
 rum: sed quia ipse dixit, rex sum Iudæorum. Respon-
 dit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. ² Milites ergo cum
 crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius, & fe-
 cerunt quattuor partes: vnique militi partem) &
 tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper
 contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem: Non
 scindamus eam: sed sortiamur de illa cuius sit, ut scri-
 ptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea
 sibi, & in vestem meam miserunt sortem. Et milites
 quidem hæc fecerunt. ³ Stabant autem iuxta crucem
 Iesu mater eius, & soror matris eius, Maria Cleophae,
 & Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus ma-
 trem & discipulum statem, quem diligebat, dicit ma-
 tri suæ: Mulier: ecce filius tuus. Deinde dicit discipu-
 lo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam disci-
 pulus in suam. ⁴ Postea sciens Iesus quia iam omnia
 consummata sunt: ut consummaretur scriptura, di-
 cit: Sitio. Vas autem erat positum aceto plenum. Illi
 autem spongiam plenam aceto hyssopo circumpon-
 entes, obtulerunt ori eius. ⁵ Cum ergo accepisset Ie-
 sus acetum, dicit: Consummatum est, & inclinato
 capite, tradidit spiritum. ⁶ Iudæi ergo quoniam para-
 sceve erat, ut non remaneret in cruce corpora sab-
 batho: erat enim magnus dies ille sabbathi: rogau-
 erunt Pilatum, ut frangerentur eorum crura, & tolle-
 rentur. Venerunt ergo milites, & primi quidem fre-
 gerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo.
 Ad Iesum autem cum venissent, ut viderent eum iam
 mortuum, non fregerunt eius crura: sed vnus mili-
 tum lancea latus eius aperuit, & continuo exiit san-
 guis & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit, &
 verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera di-
 cit: ut & vos credatis. Facta sunt enim hæc ut scriptu-
 ra impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum
 alia scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt.
² Post hæc autem rogauit Pilatum Ioseph ab Arima-
 thia: eo quod esset discipulus Iesu: occultus autem
 propter metum Iudæorum, ut tolleretur corpus Iesu.
 Et permisit Pilatus. Venit ergo, & tulit corpus Iesu.
³ Venit autem & Nicodemus qui venerat ad Iesum
 nocte primum, ferens mixturam myrrhæ & aloes
 quasi libras centum. ⁴ Acceperunt ergo corpus Iesu,
 & ligauerunt eum linteis cum aromatibus: sicut mos
 est Iudæis sepelire. Erat autem in loco vbi crucifixus
 est, hortus, & in horto monumentum nouum, in quo
 nondum quisquam positus fuerat. Ibi ergo propter
 parasceuen Iudæorum, quia iuxta erat monumen-
 tum, posuerunt Iesum.

CAPVT XX.

V^a Na autem sabbathi Maria Magdalene venit
 mane cum adhuc tenebræ essent ad monu-
 mentum, & vidit lapidem sublatum à monumento.
² Cucurrit ergo & venit ad Simonem Petrum, & ad
 alium discipulum, quem amabat Iesus, & dicit illis:
 Tulerunt dominum de monumento, & nescimus
 vbi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus & ille alius di-
 scipulus, & venerunt ad monumentum. Currebant
 autem duo simul, & ille alius discipulus præcucur-
 rit citius Petro, & venit primus ad monumentum.

C
CANON

q 200
X

r 201
I

f 202
X

t 203
III

v 204
I

x 205
X

D

y 206
I

z 207
X

a 208
I

a 209
I

b 210
X

HIERON
78

E
c 211
I
d 212
X
e 213
IX
F
f 214
X
g 215
VII
h 216
X
i 217
IX
k 218
X
a 219
IX

Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina, non tamen introiuit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum, & vidit linteamina posita, & sudarium, quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim inuolutum in vnum locum. Tunc ergo introiuit & ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum, & vidit & credidit: nondum enim sciebant scripturam: quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo discipuli iterum ad semetipsos. Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergo fletet, inclinavit se, & prospexit in monumentum. Et vidit duos angelos in albis sedentes, vnum ad caput, & vnum ad pedes, vbi positum fuerat corpus Iesu. Dicunt ei illi: Mulier quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum. Hæc cum dixisset, conuersa est retrorsum, & vidit Iesum stantem, & non sciebat quia Iesus est. Dicit ei Iesus: Mulier quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi vbi posuisti eum, & ego eum tollam. Dicit ei Iesus: Maria. Conuersa illa dicit ei: Rabboni, quod dicitur magister. Dicit ei Iesus: Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, & Deum meum & Deum vestrum. Venit Maria Magdalene annuncians discipulis: quia vidi dominum, & hæc dixit mihi. Cum ergo sero esset die illo vna sabbathorum, & fores essent clausæ, vbi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum: venit Iesus & stetit in medio, & dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus & latus. Gauisi sunt ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Hoc cum dixisset, insufflauit & dixit eis: Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Thomas autem vnus de duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli: Vidimus dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam: Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus, & Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit eis: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomæ & dixit ei: Dominus meus & Deus meus. Dicit ei Iesus: Quia vidisti me credidisti; Beati qui non viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt vt credatis, quia Iesus est Christus filius Dei: & vt credentes vitam habeatis in nomine eius.

C A P V T X X I.

Postea manifestauit se iterum Iesus ad mare Tiberiadis. Manifestauit autem sic: Erant simul Si-

mon Petrus & Thomas, qui dicitur Didymus, & Nathanael, qui erat a Cana Galilææ, & filij Zebedæi, & alij ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus & nos tecum. Et exierunt & ascenderunt in nauim, & illa nocte nihil preddiderunt. Mane autem iam facta, stetit Iesus in littore: non tamen cognouerunt discipuli quia Iesus est. Dicit ergo eis Iesus: Pueri, nūquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: Non. Dicit eis: Mittite in dexteram nauigij rete, & inuenietis. Miserunt ergo retia, & iam non valebant illud trahere præ multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat Iesus Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) & misit se in mare. Alij autem discipuli nauigio venerunt. Non enim longè erant à terra, sed quasi cubitis ducentis, trahentes rete piscium. Vt ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum, & panem. Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus quos preddidistis nunc. Ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram plenum magnis piscibus, ceterum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. Dicit eis Iesus: Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum, tu quis es: scientes quia dominus est. Et venit Iesus & accepit panem & dabat eis, & piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis cum surrexisset à mortuis. Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis diligis me? At ille: Etiam domine, tu scis quia amo te. Dicit ei iterum: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Ioannis amas me? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio, amas me, & dicit ei: Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce oues meas. Amen amen dico tibi: cum esses iunior cingebas te, & ambulabas vbi volebas. Cum autem senueris, extends manus tuas & alius te cinget, & duces quo tu non vis. Hoc autem dixit significans, qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere me. Conuersus Petrus, vidit illum discipulum quem diligebat Iesus sequentem: qui & recubuit in cæna super pectus eius & dixit: Domine quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Iesu: Domine, hic autem quid? Dicit ei Iesus: Si sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Tu me sequere. Exijt ergo sermo inter fratres: quia discipulus ille non moritur: & non dixit ei Iesus, non moritur, sed sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc, & scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem & alia multa quæ fecit Iesus: quæ si scribantur per singula: nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros.

(. . .)

Euangelij secundum Ioannem finis.

